

Hneď na začiatku treba povedať, že Soirée nie je divadelná hra, ale pomerne úspešne zorganizované stretnutie s obecnstvom. Úspešné predovšetkým vďaka obecnstvu, ktoré sa dostavilo presne na pol ôsmu. My sme čakali v divadle už od pol siedmej.

Teraz už sedí obecnstvo v sále, stmieva sa a za bielou oponkou sa ozýva ladenie hudobných nástrojov. Na pódium vystupuje Zora Kolínska a hovorí:

Dobrý večer. Dnešný koncert z diel klasikov svetovej hudby, v ktorom si okrem iného vypočujete Pieseň o láske od Vítězslava Nováka. Koncert pre sláčiky a orchester od Maurice Ravela, otvárame skvostom klasickej hudby Malou nočnou hudbou Wolfganga Amadea Mozarta. Hrá bratislavské sláčikové kvarteto, ktoré sa práve vrátilo z úspešného zahraničného zájazdu. Zora Kolínska odchádza a obecnstvo distingvovane tleska. Spoza bielej oponky vychádzajú členovia kvarteta:

Peter Smékal — violončelo
 Jozef Škvařil — viola
 Július Satinský — flauta
 Milan Lasica — husle

Potlesk silnie a napokon prechádza do spontánnych ovácií. Hudobníci sa usádzajú s profesionálnou istotou a o chvíľu sa ozvú prvé takty Mozartovho dielka. K ďalším taktom však nedôjde pre náhlu indispozíciu jedného z hráčov (Satinský — flauta). Obecnstvo je znepokojené, hudobníkom vystupuje na čelo pot. Situáciu zachraňuje Zora Kolínska:

Prosíme o prepáčenie. Člen kvarteta je indisponovaný následkom náhleho návratu do vlasti. Ak by sa koncert nemohol uskutočniť, budeme nútení dnešný večer zimprovizovať.

Hudobníci sa ešte raz pokúsia o Mozarta, ale je to márne. Violončelo a viola zmätene odbiehajú, zatiaľ čo husle a flauta sa nahlas hádajú.

- L: Nehnevajte sa, ale takto sa nedá hrať vážna hudba, tobôž nie Mozart! Radšej zahrám do uška. (Hrá pre paniu v prvom rade známú pieseň Prší, prší, len sa leje. Pri texte „nepýtam sa, kde si bola, nepoviem ti zlého slova“ sa dotýčná rozplače.)
- S: Ja predsa nemôžem za to, že sa mi stále čaká a čaká. (Čká.)
- L: Keď vystupujete pred obecnstvom, tak by si mali vedieť ovládať. Predovšetkým — ovládať si tvár. Pretože podľa tváre možno spoznať človeka. Podľa tváre možno uhádnuť vek, zamestnanie aj meno.
- S: Meno že možno uhádnuť podľa tváre? Neverím. Milostivá, vy tam vzadu, odpusťte, že som taký indiskrétny, ale podľa tváre — nie ste vy náhodou Selma Lagerlöfová?
- (Milostivá odpovedá, že nie je Selma Lagerlöfová, ale Imrich Ševčák.)
- Tak vidíte, podľa tváre sa meno uhádnuť nedá. To vôbec nie je Selma Lagerlöfová.
- L: A môžem ja za to, že neprišla?
- S: Tak mi povedzte, koho tu poznáte podľa tváre.
- L: Stačí sa pozrieť a hneď vidím, koho poznám. Napríklad vás. Už podľa tváre vidno, že ste chudák.
- S: Ja nie som chudák. Veď ja mám pravidelnú stravu!
- L: Ale nemáte pravidelné vzdelanie. Nechápate tento svet. Vedu, umenie, politiku.
- S: Prečo by som nechápal? Moja matka ma od malička učila chápať. Vedu, politiku a najmä umenie. K nám chodieval istý hypnotizér. Veľmi vzdelaný človek. Umelec. V hypnóze maľoval.
- L: Každý umelec maľuje v istom zmysle v hypnóze.
- S: Tento maľoval v hypnóze byty. V kuchyni nám urobil krásnu vzorku. Takto... takto... takto... potom takto... a tuto sme už mali špagzu. To bol môj prvý umelecký zážitok.

- L: Nehýbte sa! Ako sa tak na vás dívam, vaša matka bola tiež umelkyňa, však?
- S: Pravdaže. Vyšívala goblény. Na počkanie.
- L: A váš otec?
- S: Ten nebol.
- L: Kde?
- S: Nikde. Jednoducho nebol. Raz vyšiel z izby balkónovými dverami a my sme nemali balkón.
- L: Prijmite moju úprimnú sústrasť. Vidíte, hneď som vedel, že ste chudák.
- S: Ale prečo? Ja som veselý človek. Ráno vstanem a už sa smejem. A potom zas celé dni plačem. Smiech a plač — to je moje krédo. Aj vy máte krédo?
- L: Prečo? Niečo na mne vidieť?
- S: Ani nie. Podľa tváre...
- L: No, ako vyzerám podľa tváre?
- S: Podľa tváre by som usudzoval, že ste mechanik.
- L: No, dovoľte, aký mechanik?
- S: Jemný mechanik.
- L: Ja nie som mechanik!
- S: Nie?
- L: Ja sa len tak tvárim. Som profesionál. Ovládam si svoju tvár. Keď prídem medzi veľkopodnikateľov, hneď vyzerám ako veľkopodnikateľ. Keď prídem medzi čističov okien — som jedným z nich. A medzi úžerníkmi sa tvárim ako úžerník. Hádate, ako sa tvárim teraz?
- S: Zememerač?
- L: A teraz?
- S: Zememerač vo výslužbe?
- I: Nie. Mičurin!
- S: Juj, a kto vás to všetko naučil?
- L: Sám život. Úplne sám.
- S: Vy ste museli mať mimoriadne ťažký život.
- L: Ale prečo? Narodil som sa v departemente...
- S: Azda v apartemente.
- L: ...v departemente Sur le pont Avignon. Bolo to v jedno zarosené slnečné ráno. Pamätám sa

- na to, ako keby to bolo dnes. Na raňajky sme mali kaviár, ustrice, potom priniesli beaujolais. . .
- S: Božole nemám rád. Sú masné.
- L: Narodil som sa ako jediný syn grófa de Pible Pabigneu a jeho manželky grófký poľského pôvodu Elizabeth Goralu Czyci ne žal.
- S: Ajajajajaj! Nezávidím vám! To muselo byť strašné detstvo. Ráno všelijaké majonézy z kurčiat, na obed vo fraku, na večeru v žakete, počúvajte, vy ste spávali v pyžame, čo? Čo ste vy vlastne z toho detstva mali?
- L: Práve že nič. My sme sa totiž hneď po mojom narodení presťahovali sem.
- S: Aha. Tak vám gratulujem. Vybrali ste si výborne. Dúfam, že neovládáte nijaký cudzí jazyk?
- L: Čo som sprostý? Keď chcem, tvárim sa ako Francúz, keď chcem, tvárim sa ako Američanka.
- S: A keď chcete, tak sa tvárite ako keby nič. Ale aj tak vám nezávidím. Vás doma bili, však?
- L: Podľa čoho usudzujete?
- S: Podľa tváre. Máte to celé také posunuté.
- L: Nikdy ma nebili. Mój otec bol humanista. A matka tiež nebola celkom normálna. Ale pretvarovať sa vedeli. Život ich naučil. Otec-humanista sa celý život tváril ako nihilista. Znechutene. Prišiel domov hladný ako vlk, obed na stole. . .
- S: A on — ham, ham polievka, chrum, chrum kúriatko. . .
- L: Naopak. Vrávi — obedy neuznávam, večere neuznávam. Načo jesť, načo piť, načo spať, načo žiť. Až jedného dňa. . .
- S: Umrel od hladu.
- L: Nie. Jedného dňa, vlastne jednej noci ho matka nachytila v špajzi.
- S: Preboha, s kým?
- L: Ako hlce šošovicu.
- S: Šošovicu uznával? Zvláštny svetonázor.

- L: Ale matka hneď vedela, na čom je. Tak mu vraví — aha, taký si ty nihilista? Za misu šošovice predá svoje presvedčenie, s kým som to len žila, zbabelec — a otcovi neostávalo nič iné, len dojesť tú šošovicu a začať sa tváriť ako materialista. Ale matka mu už nikdy nevarila.
- S: Neverila.
- L: Ani to.
- S: To je hotová tragédia jednotlivca. A viete, prečo sa to tak skončilo? Pretože váš otec si vybral jeden z najnáročnejších spôsobov pretvácky.
- L: Pravdaže. Nihilizmus, to je prvá kategória. Byť holičom a tváriť sa ako kaderník — to je nič. Ale byť humanistom a tváriť sa ako nihilista — to už zasahuje vnútro človeka, duchovno. Ale sú takí, čo to dokážu. Medzi nami je plno nihilistov, ktorí sú v hĺbke duše humanistami, plno militaristov, ktorí sú v hĺbke duše pacifistami a aj zopár imperialistov, ktorí sú v skutočnosti. . . nechajme to tak.
- S: Najdôležitejšie je, aby sa človek vedel tváriť dostatočne hlúpo. Ja som si zvolil ten najjednoduchší, povedal by som ľudový druh pretvácky — tváriť sa hlúpo.
- L: Hlavná vec, že sa vám to darí.
- S: Už v škole sa mi to darilo. Učiteľ sa sypuje — kolko je 5×6 , a ja nič. Tváril som sa ako drúk.
- L: Správne. Netreba hneď všetko prezradiť. Ale vedeli ste, kolko je 5×6 ?
- S: No dovoľte, to vie každé malé dieťa. 5×6 je. . . (tvári sa ako drúk) . . . no, asi takto som sa tváril. A my sme boli doma všetci takí. To má veľké výhody. S tým vystačíte v každej situácii, v každej spoločnosti. Len jednu nevýhodu to má. Ľudia ma majú strašne radi. Zastavujú ma na ulici, chodia za mnou do bytu, požičiavajú si nábytok, ja mám doma už len solničku. V nej žijem. To je strašné, keď vás ľudia majú tak radi.
- L: Tak sa tvárite múdro, možno ich to prejde.

- S: To sa nedá. Už som si zvykol.
 L: Viem. Niekomu to zostane do smrti. Ale nerobte si z toho nič. Ja vás mám aj tak rád.
 S: Vidíte? Už aj vy začínate! Nuž čo, dáko sa už pretlčiem. Vždy som sa pretlkol.
 L: Tlkli vás doma?
 S: A ako! Matka bola veľmi despotická osoba. Ale inak čistotná. Ráno vstala, vyumývala si palice a tlkla nás až do večera. Raz mi aj nohu zlomila. Táto nie je moja, tú mám po staršom bratovi. A vždy, keď ma bila, hovorievala s dojatím: Aj keď ťa zabijem, ale musí byť z teba poriadny človek! Potom si sadla unavená do kúta, začala vyšívaf tie svoje goblény na počkanie a tíško si pospevovala. Takú clivú, melancholickú melódiu.
 (Spieva)

Hajaj, búvaj, krásne dieťa,
 keď sa zobudíš, stlčiem ťa.
 O chvíľu slniečko vstane,
 už ma svrbia obe dlane.
 Spinkaj, spinkaj, púčik malý,
 aj domček sa do tmy hali.
 Ráno v kúte zvolenom,
 zas ťa strieskam polenom.
 Cis, gis.

Satinský spieva a Lasica chodí pomedzi ľudí a vyberá peniaze do taniera. Ľudia dávajú, pretože ľudia sú v podstate dobrí.

Na scénu vychádza opäť Zora Kolínska, otvára oponku, za ktorou sú pripravení hudobníci — Peter Smékal — gitara, Ladislav Gerhardt — organ, Tomáš Seidmann — klavír, Ivan Lieskovský — basgitara a Jozef Škvařil — bicie. Naším malým tunelom (rozumej Divadlo na korze) znie Mozartova Uspávanka. Všetci sú dojatí. Zora Kolínska ešte raz víta obecenstvo:

Zvečerilo sa a o takomto čase na celom svete ľudia vychádzajú do divadiel a herci vychádzajú

na javiská. Som rada, že ste vošli práve do nášho divadla, aj keď ste mali možnosť bohatého výberu: divadlo La Scala, Metropolitan Opera, alebo Ukrajinské národné divadlo v Prešove. Len ma mrzí, že vás nemôžeme privítať tak, ako sa patrí. Tak ako vítajú svojich hostí všetky dobre vychované divadlá od Oxfordu až po Cambridge. Pri dverách stojí olivrejovaný uvádzač a vždy, keď vojde divák, oznámi hercom: „Lord Marimann, strážca pokladu. Lord Chesterton, strážca pečate. Ján Ždiebik, nočný strážca.“ Herci potom hneď vedia, s kým majú tú česť a medzi hladiskom a javiskom vzniká dôverný kontakt, nevyhnutný práve v takýchto divadlách. Nieкто z divadelnej spoločnosti oznámi potom obecenstvu, o čo divadelníkom vlastne ide.

Ide o to,
 aby všetko bolo na jedno kopyto.
 Aby tráva,
 aby ruža,
 aby hnedý jeleň,
 aby mokrá voda,
 aby všetko, ako vravím,
 bolo na jedno veľké a krásne kopyto.
 To je ľahké,
 vraví učiteľ z tretej B.
 Treba len dosiahnuť,
 aby tráve narástla noha,
 aby ruži narástla noha,
 aby jeleňom narástla noha,
 aby mokrej vode narástla noha,
 a potom všetko bude v poriadku.
 Všetko bude kráčať jedným smerom.
 Raz-dva, ľavá, pravá,
 tráva na jednej nohe,
 ruža na jednej nohe,
 hnedý jeleň na jednej nohe,
 mokrá voda na jednej nohe,
 nikto nevybočí z radu.

Iba zopár ľudí príde o nohu.
Ale to je nič,
to je predsa maličkosť.
Keď sa rúbe les,
odjakživa lietali nohy.

Človek, ktorý vymyslel tento príbeh, chodíva
občas medzi nás. Nosieva pod pazuchou taký starý
obchytaný zošit a niekedy, keď premôže svoju
hanblivosť, číta nám z neho takéto básne.

(V tomto momente stojí autor tejto básne Tomáš
Janovic vzadu pri šatni a strašne sa hanbí.)

Raz sme tu sedeli po predstavení veľmi dlho.
Zdôveril sa nám, že sa chystá otvoriť bar. Bude
v ňom čapovať vône kvetov.

(Teraz sa Janovic hanbí ešte väčšmi, pretože to by
mu nikdy neprišlo na um. Čapovať vône kvetov to
predsa nie je kšeft.)

Objednáte si konvalinky, levandule, alebo — ak
nemáte peniaze — prosté ihličie. Ponoríte slamku
do pohára a nadýchate sa do sýtosti.

(Tomáš Janovic to už nemôže vydržať a odchádza
ponoriť slamku do pohára s koňakom.)

Keď sme vyšli z divadla, bolo už ráno. Nikto, okrem
nás, nepočul na ulici toľko tajomnej, belasej hudby.

(Belasou hudbou je myslená pieseň Jána
Melkoviča Známy zvon. Melkovič sa v tejto chvíli
na premiére rozplakal.)

Satinský príbeh na scénu s vervou.

S: Ja som si to vzadu skúšal.

L: Čo?

S: To pretvarovanie sa.

L: A podarilo sa?

S: Hej. Pozrite, ako sa tvárim. (Grimasa.)

L: Už som vám to povedal. Ako chudák.

S: Ešte stále? Prosim vás, pomôžte, vy ste vzdelaný
človek.

L: Dajte pokoj! Mám tri semestre filozofie a už
mi to každý vyhadzuje na oči. Pomôžte si sám.

S: Nemohli by ste, predsa len... (Dá mu päť korún.)

L: Dobre. Urobíme malý pokus.

S: Môže byť aj väčší. (Dá mu celú peňaženku.)

L: Dobre. Môže byť aj väčší. Ja vám dám zaucho
a vy sa budete tváriť, ako keby nič.

S: A vy sa ako budete tváriť?

L: Ako keby som vám dal zaucho.

S: Ako keby? Takže to zaucho nedostanem?

L: Dostanete. Ja sa len budem tváriť, ako keby
som vám ho nedal.

S: Veď zato.

L: Postavte sa sem. Nadýchnite sa. Máte zuby?

S: Dva.

L: To stačí. (Rozoženie sa.)

S: Moment! Dostanem zaucho pre nič za nič a mám
sa tváriť, ako keby nič?

L: Ide o pokus, nechápete? Ak to vydržíte, viete
sa pretvarovať. Nadýchnite sa...

S: A nemohli by sme to skúsiť naopak? Ja vám dám
zaucho a vy — ako keby nič.

L: Prečo?

S: Nechápete, ide o pokus! Ak to vydržíte, ste
chlap. Ak nie, o dva-tri týždne ste z nemocnice
von.

L: Vy ste ani nie taký chudák, ako vyzeráte.

S: Už sa to zlepšuje, čo? Budem sa tváriť ako
Cassius Clay. Dám vám na solar.

L: Dajte pokoj. Športovcov nemám rád.

(V tejto chvíli kopne Lasica Satinského do zadku.
Keď sa to napíše, je to trápne, ale na scéne to
pôsobí perfektne. Ľudia padajú od smiechu
zo stoličiek.)

S: Idem si vyskúšať do zákulisia nejaké nové
tváre. Rád by som napodobil nejakého
významného svetového politika. Napríklad toho...

L: Toho radšej nie. To nie je také jednoduché. Viete,
čo som musel všetko obetovať, kým som sa
naučil meniť tváre?

S: Čo?

L: Celý život!

- S: Celý život? A či?
 L: Samozrejme, že svoj. Ešte pár ľudí na to doplatilo, ale to nestojí za reč.
 S: Celý život! Božemôj! Vy ste museli mať mimoriadne dobrodružný život.
 L: Veru musel. Už len to detstvo. Moje detstvo — jedna dráma. Ráno vstanem, idem na záchod.
 S: Ježišmárja! A tam...
 L: A tam som takých desať-pätnásť minút.
 S: A potom?
 L: Potom do kúpeľne.
 S: Vy ste mali dobrodružné detstvo! Ja som si myslel, že ste celý život presedeli na záchode.
 L: Prídem do kúpeľne, umyjem sa a rovno do kuchyne.
 S: A v kuchyni...
 L: Postavím mlieko na varič a vtom ten varič zapnem.
 S: Preboha! To sú nervy!
 L: Kým mlieko zovrie, skočím do schránky po noviny a prinesiem ich hore. Medzitým vstal otec, takže mi noviny zoberie, sadne si za stôl a číta. Čítam noviny z druhej strany a raňajkujem. Zrazu pozriem na hodinky a vidím — o päť minút tri štvrté. Tak vstanem a utekám.
 S: Božemôj, kam?
 L: Do školy. Prídem do školy, začne sa hodina, potom prestávka, a potom zas hodina a zas prestávka a hodina a prestávka a hodina a prestávka...
 S: Juj, ako sa to skončí?
 L: Skončí sa to o druhej popoludní. Prídem domov, zjem obed, idem na ulicu, vrátim sa o šieste, zjem večeru, idem na záchod...
 S: Zase?
 L: Veď som nebol od rána! Potom do kúpeľne, umyjem sa a šup do postele! A tak som žil dvadsať rokov!
 S: Povieť vám, to bol nervák! Aj tak vám to

- závidím. Moje detstvo — hotová nuda. Ráno vstanem, som v Londýne. Večer si liham v Paríži. A medzitým Rio de Janeiro, Kalkuta, Rím, to jednotvárne sťahovanie sa z miesta na miesto... Poznáte púšť Gobi?
 L: Z videnia.
 S: Na púšti Gobi nám zahynula naša najobľúbenejšia ťava Grundig. Celú púšť Gobi sme museli prejsť pešo.
 L: Celú púšť pešo?
 S: Celú. A viete, čo nás najviac bolelo? Nohy!
 L: Alebo Hongkong!
 L: Viem. Černosi!
 S: Čoby černosi! Čiňania!
 L: Nevravte! Už aj tam?
 S: V Hongkongu nás začali Čiňania naháňať. A naháňali nás takou rýchlosťou, až nás predbehli. A tak sme sa zachránili. Ženevské jazero. Sedíme v jazere, vynorí sa čašník, podá nám listok s odkazom: „Utekajte, lebo vás zabijeme!“
 L: Tak ste zas utekali?
 S: Kdeže! Zabili nás! Jednotvárne detstvo!
 L: Mali ste vy vôbec promóciu?
 S: Ani maturitu! Kde? V Grónsku? Viete, aká je tam zima? V učebniciach sa nedá listovať. Všetko je primrznuté.
 L: Také detstvo, to sa radšej nenarodíť. A keď, tak sa hneď zmárniť.
 S: Mamička sa chcela zmárniť. Vyskočila z lietadla. Ale mala smolu. Ešte sme nevzlietli. A predstavte si tú situáciu — ja v lietadle a mamička pešo až do Bruselu. Roky som bol v Bruseli sám ako prst.
 L: Tak už viem, prečo vyzeráte ako chudák. Sám v Bruseli!
 S: Dajte pokoj! O mojom detstve nikdy nehovorme. Vám sa nevyrovnám. Ráno na záchod, potom do kúpeľne, škola, hodina, prestávka, obed,

- ulica, záchod, kúpeľňa, posteľ... Kedy ste sa v tom zhone stihli pretvarovať?
- L: Celý čas som sa pretvaroval. Vy ste chodili po svete a ja som sedel doma a pretvaroval som sa. Tváril som sa, že sa učím, ale neučil som sa. Robil som nákresy. Chcel som objaviť lietadlo.
- S: Lietadlo už dávno objavili!
- L: To som práve nevedel. K nám na vidiek sa to nedostalo. Robil som si nákresy — malé, väčšie celkom veľké. Keby mi ich učiteľ nebol zhabal, tak dnes nasedáme tu, ale v mojom lietadle sa vznášame nad Himalájami. (Obaja letia nad Himalájami.) Páčia sa vám Himaláje?
- S: Ujde to. Jano, čo robíš na Himalájach? Hybaj domov, prepadne ti vízum!
- L: A v škole som tiež lietal, iba po chodbách, dával som spolužiakom podnožky, aby som zistil príčiny voľného pádu. A doma som nespál, len som sa tváril, že spím. Robil som si nákresy, výpočty...
- S: A prišli ste na niečo?
- L: V tom čase vznikol prvý variant môjho prístroja — spolu výťah, spolu lietadlo a ešte sa to dá použiť aj ako kladivo. Výhoda tohto výťahu je v tom, že hoci ho namontujete do päťposchodového domu, môžete sa v ňom vyviezť až na tridsiate druhé poschodie.
- S: Ako je to možné?
- L: Tak, že som do toho výťahu namontoval tridsaťdva gombíkov! A to je už len krok k dobytíu celého vesmíru! Ešte pár gombíkov a sme tam!
- S: To už hej! Dobytý vesmír vo výťahu! Stratosféra, ionosféra, hemisféra, ježišmárja...
- L: Saturn, Venuša, Jupiter... Pipípí... (Obaja sa razom ocitnú v kozmickej lodi.) A takto sme sa mohli vznášať hore-dolu po vesmíre, keby mi ten výťah boli dovolili

- namontovať do nášho domu. Ale ja som sa nevzdal. Prestaľoval som sa do útulného bytu v strede mesta a prišiel som na ďalšie vynálezy.
- S: A síce!
- L: Air armchair.
- S: Air armchair. To ste vymysleli vy? (Obecenstvu.) Ladies and gentlemen, that's Mr. Lasica. Air armchair constructor. He is absolutely stupid.
- L: Áno, to som ja.
- S: Prosim vás, čo je to vlastne — air armchair?
- L: Lietajúca stolička.
- S: A, repülő sék! Mister Lasica, repülő sék konstruktorja éš autorja. Mohli by ste nám ukázať nejaký nákres, mademoiselle Lasica?
- L: Prosim. Toto je stolička, obyčajná, kuchynská, k nej je pripevnená špagátom M páka P. Páka P volne pohybuje podľa toho, v akej výške sa chcete vznášať. Celý vynález je sústredený do jedného bodu a síce bodu Ž. Ten ešte nemám.
- S: (prekladá.) Pont Ž. Ninčen.
- L: Inak to mám pokope. Stoličku K som zobral z kuchyne od susedov. Špagát M som odrezal z kúpeľne, obesil sa na ňom môj strýko Aladár...
- S: (prekladá.) Aladár báči kaput.
- L: Páku P ja palučil od tovariša Iljušina.
- S: Nenužno prevoďiť.
- L: Akurát bod Ž mi chýba.
- S: A ako vyzerá ten bod Ž?
- L: Taký malý, čierny, bezdetný.
- S: Ten už ani nezoženiete. Ten sa už dávno vysťahoval.
- L: Kam?
- S: Do nekonečna.
(Teraz nasleduje ľudová pieseň Metelica v podaní oboch umelcov. To sa nedá opísať, to treba vidieť. Lístky dostanete v pokladnici.)
Po frenetickom aplauze vychádza na scénu Zora Kolínska. Je v ťažkej situácii, ale nevzdáva sa.

Hudba, ako ste práve počuli, je neobyčajne krásna téma. Ale ja mám rada len jednu tému. Najkrajšiu zo všetkých tém. Je t'aime.

Si ako anjel barokový
čo stojí v kúte kostola
Si slovo ktoré nikto nevysloví
si ako pohár krištáľový
čo padá zo stola

Si lúka na ktorú nevročím
si ako rana občas zaboliš
Si chladná kvapka rosy na oboči
Chcem len raz nazrieť do tých očí
ak mi to dovoľíš

Prestaň ma trápiť mlčaním
mlčanie pichá ako dýka
Ak ti raz krídla poraním
neskoro bude vzdychať

Si ako anjel barokový
čo stojí mlčky v kúte kostola
Si ako anjel barokový
A anjel mlčí
Nevolá

Spoza bielej oponky vybehne Július Satinský v nepatrnom prevleku. Má náušnice:

Dámy a páni, dovoľte, aby som otvorila Festival tanečnej piesne.

Lejdíz end džentlmen. Aj em sory, bat endependnejšn grend festival from popmjuzik end drops, pops, flops evgrín stáring blums.

Medam e mesjé, anšanté grán festival, liberté fraternité, ilegalité!

Meine damen und hern, ich möchte fröchte ain semlvais festival šützung, ich möchte maine damen šnel, auf nider, auf vidersén.

Fing ming fiang, čung fjun ung đun kjun

Bratislava džun!

Dorogije družja! Načinajetsa festival pjesenky, kotoraja odnositsja k vsjemu miru.

A teraz zaznie víťazná pieseň v podaní víťaza!
(Satinský rozhŕňa oponku, Lasica ďakuje a spieva.)

L: It was fascination I know

S: (oznamuje.) Súdruh Kováč nech si okamžite vyzdvihne v šatni svoj osobný kabát!

L: An it might have ended right ten at the start
Just a passing glance. Just a brief romance
And I might have gone on my way empty harted.

S: Upozornenie! Zajtra o štvrtej bude čaj o piatej!

L: It was fascination I now

standing here alone in the moonlight above.
Then I took your hand and the moment I kissed you.

S: Občania, ktorí sú určení ako palivo, nech sa dostavia do kotolne!

L: Fascination I love. . .

S: Máte telefón, ja to dokončím (Spieva.) Jú!

Opona sa zatvára, ozývajú sa výkriky — bravó, bravissimo — herci odchádzajú do šatne a obecnstvo, ako v každom divadle, ide na malé občerstvenie. Pretože v našom divadle nemáme bufet, odchádza obecnstvo na ulicu, kde je dostatok čerstvého vzduchu. Jedným slovom — prestávka.

Zora Kolínska letným pohľadom skontroluje, či niekto z obecnstva nechýba a začína:

Dobry večer, o takomto čase sa vo všetkých divadlách na svete končí prestávka. Diváci sa vracajú do hľadiska a herci na scénu, aj keď

Ako vieme

všetky cesty odjakživa vedú

do Ríma

a tak

ráno kráčam na juh a večer kráčam na sever

ráno kráčam na východ a večer kráčam na západ

ale

je to márne

je to celkom zbytočné

všetky cesty vedú

stále na to isté miesto

ale pozor

každý párny čo príde do Ríma

stane sa Rímanom

každý nepárny čo príde do Ríma

stane sa rýmom

a tak

kráčam cez veľkú bránu

vľavo skacká vrabec

vpravo volá na mňa policajt

„Hej vy ste nepárna

budete rýmom“

ani si neviete predstaviť

aké krásne je byť rýmom

sedím v parku a zrazu prichádza

zvonár

aha zvonár poviem a zo mňa sa ihned stane

konár

zarastám kôrou a v hlave mi šumia listy

drobné listy

plné listového tajomstva

potom

zvonár zmizne a ja uvidím

agát

aha agát poviem a zo mňa sa ihned stane
špagát

visím v sebe

visím

sama sebou v sebe navždy zavesená

ako človek

ktorý ráno vyšiel na juh a večer na sever

ráno na východ a večer na západ

ale je to márne

je to celkom zbytočné

všetky cesty vedú

stále na to isté miesto

Satinský privádza na javisko Lasicu.

S: Tak podte sem. Vy ste vraj utekli z domu?

L: Áno. Raz ráno som išiel po noviny a keď som si ich prečítal, už som sa radšej domov nevrátil.

S: A gde ste sa zdržovali?

L: Stravoval som sa po bufetoch, spával som pod mostami, ale potom sa mi podarilo predať zopár vynálezov, takže...

S: Vynálezy, vynálezy, človek je neska rád, keď sa sám vynájde. No! Ešče kúsek a sme v mojej kancelárii. Tak. Sadnite si. To je útulné kreslo.

L: (sada si.)

S: Elektrické.

L: (vstáva.)

S: Nebojte sa, už tri týždne nemáme prúd. (Tiež si sadá.) Tak. Ja keď som bol malý chlapec, tiež som bol bezprízorný. Ale potom sa mi podarilo získať primeranú prízornosť a zamestnanie.

L: A kde ste zamestnaný, ak sa smiem spýtať?

S: Môžete sa opýtať. Ale čo je vás do toho?!

(Upokojí sa.) To je tam, jak idete eletricku po hlavnej ulici a pred očama sa vám mihne taká budova a na nej je taká tabulka a na tej tabulke je napísané... čo je vás do toho, čo je na nej napísané?!

- L: A dali vám aj niečo jesť?
 S: Čo je vás do toho?! (Upokojí sa.) Nedali. To bolo tak. Já sem tam prišiel vlni, asi o pol tretej a oni mi povedali dobrý den, tak som im to hned vrátil — dobrý den, a oni mi povedali, že tam budem robiť inšpektora. Tak sem to zebrať.
 L: Pravdaže. Veď to je iste výnosné povolanie.
 S: Já to nerobím pre penáže. Mna to baví. Já pritom pocitujem takú živelnú katastrofu... totíž radosť. Ale treba to vedet. (Skríkne.) A gde ste zamestnaný vy?
 L: To sa sputujete služobne?
 S: (upokojí sa.) Nebojte sa, čo si myslíte, že sem fizel? (Skríkne.) Tak odpovedajte, gde ste zamestnaný? A gde ste boli zamestnaný pred štyricátym pátým a pred tricátym pátým a pred dvacátym pátým a pred patnácym a pred pátým a pred minus pátým a... gde ste?
 L: Tu. A nekričte na mňa. Ja sa vás aj tak nezľaknem. Viete, koho ja poznám?
 S: Keho? Pošuskajte mi to do ucha. Ale nahlas!
 L: (šepká mu do ucha.)
 S: Á, to ste mali povedat hned. To je něo celkom iného. Teho já vóbec nepoznám.
 (Skríkne.) A odkál ho poznáte vy?
 L: Ja ho tiež poznám len z počutia. Býva nad nami. Strašne tam dupoce.
 S: Už vím. S ním sme mali spolu sedet. Ale potom z toho zišlo, ponevác vysvitlo, že on má lístek na úplne opačnú stranu kina. (Skríkne.) Chodíte do kina?
 L: Občas.
 S: (obráti sa k sekretárke, ktorá je imaginárna, lebo divadlo nemalo penáže na živú.) Marta, piš! Chodí do kina. A čo ste videli naposledy?
 L: Videl som kino Úsmev, Paríž, Metropol...
 S: Metropol je tuším dvojdiľný. Pokračujte.

- L: Nechodím iba do kina. Videl som aj Pikovú dámu.
 S: Počkajte... Piková... Piková... neni to dcéra toho starého Piku?
 L: Rodičov nepoznám.
 S: Piková... Marta, nemali sme tu Pikovú? To nepiš. (Skríkne.) A gde ste ju videli vy?
 L: To bolo už dost dávno, presne neviem...
 S: Víte, čo vám pomóže? Dedukujte!
 L: Ja si radšej spomeniem.
 S: Nebudete spomínat! Všetci dedukujeme, akurát vy si budete spomínat! Dedukujte, lebo na vás namírim stolnú lampu! Marta, čo urobíme s tým prípadem Jánošik a spol.? Já navrhujem trest smrti. Daj mi tam križiky, já už budem vedet, čo to znamená. (Lasicovi.) Tak už ste dodedukovali?
 L: Áno. Videl som ju za oponou. Tá opona sa otvorila a tam — nikto.
 S: Nigdo? Marta, počuješ ho? Dávajte si pozor! Všetko, čo povíte, môže sa použiť proti mne!
 L: Ale pred oponou bola diera. A tam všetci sedeli a čakali.
 S: Zbabelci! Po dúrach sa ukrývajú. Šak my s nima zatočime! Mala tá dúra dvere?
 L: Áno.
 S: Boli tie dvere na otvárané?
 L: Aj na zatváranie. Boli to kombinované dvere.
 S: Vešel nima něgdo?
 L: Jeden pán.
 S: Polovník?
 L: Bol oblečený vo sviatočnom.
 S: Aha! Svátečník! Pokračujte!
 L: Vošel a tí, čo tam sedeli, ihned vstali.
 S: Tak to bol učitel a to boli žáci.
 L: Ten pán podišiel k jednemu z tých žiakov, podal mu ruku a něo mu hovoril.
 S: Vim. Hovoril mu — dones šunku, dones vajcá, nebude dvojka z mravov. A jako to bolo ďalej?

- L: Tí žiaci si zas posadali...
 S: A prečo? No?
 L: (nevie.)
 S: Ponevác mali stoličky!!
 L: Ale ten učiteľ si nesadol.
 S: A prečo? No!!
 L: (nevie.)
 S: Ponevác nemal stoličku!
 L: To je fakt.
 S: Vidíte? My šeko zistíme!
 L: Ten pán nemal stoličku. Mal puzdro.
 S: Na hlavu?
 L: Vo vrecku. Vytiahol puzdro, otvoril ho a tam bola taká malá palička. Chytil tú paličku do ruky...
 S: A začal ich mlátiť hlava-nehlava, tak ich mlátiť, až iskry létali, vznikel požár... já to hradit nebudem!!
 L: On ich nezačal mlátiť.
 S: Šak teraz ste povedali, že ich začal mlátiť!
 L: Ja som to nepovedal!
 S: No, počúvajte! Tak já sem to povedal, né? No to je dobré! Šak tu máme zápisnicu! Marta, prečítaj to! Jaj, ty nevíš čítať. Tak nič. Pokračujte!
 L: Ten pán chytil paličku do ruky a zrazu urobil s tou paličkou prudký pohyb zhora nadol.
 S: Zhora nadol, zhora nadol. To si musíme zachytiť. Marta, vstan, zdvihni písací stroj nad hlavu. Keď povím päť, vy napodobníte ten pohyb, a Marta, ty to zachytiš. Päť!
 L: (urobí pohyb zhora nadol.)
 S: Tak. Marta, pozbíraj klapky a piš ďalej. Tot máš Q. (Podá jej písmeno.) Pokračujte.
 L: Teda ten pán urobil s paličkou ten pohyb a vtom tí ostatní, čo tam sedeli, začali vyhrávať...
 S: Čo? Dovtedy prehrávali?
 L: Na husliach začali vyhrávať.
 S: Oni mali husle?

- L: To som vám nepovedal?
 S: To ste mi zatajili! Marta, počárkni!
 L: Všetci mali husle. Jedni väčšie, druhí menšie, jeden tam mal aj čelo.
 S: Len jeden mal čelo? (Klope si na čelo.)
 A ostatní čo tu mali? Kúsek plechu?
 L: Ostatní mali tiež, ale on mal ešte jedno.
 S: A gde ho mal, to druhé čelo? Pod pazuchú?
 Šak ho to muselo šceglit!
 L: Pred sebou ho držal. Takto.
 S: Tak držal čelo? To je zamotany prípad. Zatal ešte není som na stope. Marta, budeme muset použiť daktyloskopiu. A čo ten s tú paličku?
 L: Ten pred nimi stál, v pravej ruke mal tú paličku, robil také vláčne pohyby a ľavou rukou ukazoval raz na jedného, raz na druhého huslistu. Slovom — hádal.
 S: Už vím! To bola televízna súťaž.
 L: Musel uhádnuť, ktorý z tých huslistov práve začal hrať. Huslista začal hrať a on hneď na neho — ty si to bol, ty si to bol!
 S: A uhádel ždycky?
 L: Áno.
 S: Tak to mali pripravené, tí televízni podvodníci. Rozdali otázky aj odpovede. A oni chcú, aby sme im zavédlí barevnú televíziu! Prd im zavedeme!!
 L: Len raz neuhádal.
 S: Raz neuhádel? Tak to sem sa zase zbytočne rozčertil. Co sa dá robiť.
 L: Ako tak hádal, zrazu ukázal rukou nad tú dieru, hore, a tam nebol huslista, tam stála jedna pani. Staršia dáma, celá zadychčaná. Stála tam a hovorila niečo tomu s tou paličkou.
 S: A hovorila mu to nahlas, alebo potichu?
 L: Ona mu to vlastne spievala.
 S: Spievala? Marta, spievala s tvrdým y. A on — spíval tiež?
 L: Nie. Počúval ju a stále mával rukami.
 S: Ukazoval jej, aby odišla, že nemá čas, že musí

- hádat. A to bola jeho žena, prišla mu povedať, že sa doma niečo stalo, že sa pustil plyn...
- L: Nie. Plyn nebolo cítiť. Skôr bolo cítiť také napätie.
- S: Kolko voltov?
- L: Napätie v ovzduší. A v tom napätí príbeh k tej dáme jeden pán a tiež začal spievať.
- S: Takže celý ten dvojčlenný kolektív spíval? Marta, zapíš. A ten s tú paličku nespíval? Marta, nezapiš.
- L: Ten ich počúval, ale asi nič nerozumel, pretože zrazu urobil rukami taký pohyb, ako keby chcel povedať „nestojí to za nič“ a vtom tí huslisti prestali hrať, tí dvaja prestali spievať, tá pani sa poklonila, aj ten pán sa poklonil, aj ten s tou paličkou sa poklonil, huslisti sa tiež klaňali...
- S: Čo nepovíte? Šeci sa klanali? To boli nejakí moslími. A čo ďalej?
- L: Ten s paličkou zas podal ruku tomu istému huslistovi ako na začiatku a niečo mu hovoril.
- S: Pýtal sa ho, čo chcela tá pani.
- L: No a potom odišiel tými dvermi a huslisti sa hrnuli za ním.
- S: A hrnuli sa organizovane, alebo neorganizovane?
- L: Jeden cez druhého.
- S: Cudzím slovom — neorganizovane. A keď sa tak hrnuli, nemali takto ruky nad hlavama? (Zdvihne ruky.)
- L: Nemali.
- S: Tak tam nebol nigdo od nás, Marta. (Skríkne.) A kde ste celý ten čas sedeli vy?
- L: Vzadu. V tej miestnosti.
- S: A čo ste robili? Tých ste spívali?
- L: Nie. Chvíľu som sa díval, chvíľu som jedol...
- S: Mali ste čo jesť?
- L: Z domu som mal tlačienku...

- S: Aj s cibulku?
- L: Aj.
- S: (skríkne.) A teraz nemáte nič?
- L: Nemám.
- S: Nemá nič, Marta. Pokračujte.
- L: Potom zhasli svetlo, všetci poodchádzali, tak som aj ja vstal a odišiel som z divadla domov.
- S: Tak dokončíme zápisnicu. Marta, piš. Prítomný vstal... a odišiel z divadla... domov. Bodka. Čo? Z jakého divadla? To bolo v divadle?
- L: Pravdaže. Piková dáma. To bola tá pani.
- S: Jáj, to ste mali povedať hneď! Piková dáma — operní tvorba. Puční. Do divadla chodím.
- L: Služobne?
- S: Čoby, súkromne. To je mój koniček. Huby!
- Počkajte, čo sem to videl naposledy...
- L: Názov si nepamätáte?
- S: (rozmyšľa.) Názov sa volal... čo nemám mozeg?
- L: To som nevidel.
- S: To není názov, to si len tak pripomínam, čo mám a čo nemám.
- L: Veď ste si museli kúpiť listok!
- S: Predstavte si! Já sem si musel kúpiť listek.
- L: Tam musel byť ten názov. Čo bolo na tom listku napísané?
- S: „Prídem hneď“. Ne! To bol iný listek. To som videl na mlékárni. Na tomto listku bolo napísané... „Galéria číslo tricatsedem“ a pod tým bolo napísané Stred. Alebo Vpred? Teraz nevim.
- L: To divadlo bolo v galérii?
- S: Galéria bola v divadle. Vejdem do tej galérie a tam vám bolo také rembrandtovské zešerení. A Rembrandta nigde.
- L: Krádež obrazov?
- S: To nebola obrazová galéria. To bola bustystická galéria. Busta pri buste a za bustú busta. Tie busty boli poukladané okolo takeého

plyšového zábradlia, na takých nízkych podstavcoch. Tak sem si to se zájmem prezeral a jak sa dívam na jednu tú bustu — tá vám zrazu začala plakat. A hovorí mi „Nevidím, nevidím!“ A vtedy som si uvedomil, jaké je to umení mocné! Že nepoučuje, neusmernuje, len tak jemne človeka pinkne. Aj tá busta ma pinkla, až sem skoro preletel cez to zábradlie. A tam sem uvidel prjepast. Ale udržovanú. A na samom dne tej prjepasti vám bolo javisko. Malé javiščátko. A tam sa odehrával ten dej. Jak sem sa tak zhora díval, vidím, jak tam prišli dve nohy, potom ešte dve nohy a ešte dve nohy, takže to máme spolu... trikrát dva... to je najmenej sedemnáct...

L: Sest.

S: Len šest? Aj to je dost.

Tak teda šest nóh tam bolo, prešlapovali tam hore-dole, potom štyri nohy odešli a vrátili sa len tri. A potom sa ten dej zaplétel, ale potom sa zas odplétel a na tom javisku zostala stát len jedna jediná noha.

L: To poznám, to som videl. Invalíd — samotár.

S: Též chodíte do divadla?

L: Divadlo mám rád. Aj tých, čo pišu divadelné hry.

S: Gramatikov. Víte, kerého gramatika mám najračeji? Šnekspír. Ale to není Slovák!

L: To je Brit.

S: Správne. On chodí po tej Británii a každého sa pýta — „Brit, alebo nebrit? Nebriti, ven!“ Víte čo? Zahrajme si něco od neho. Ja to zorganizujem. (Obecenstvu.) Ludkovia, vy zostanete sedet na svojich místach, nehýbte sa. Marta, ty chod domú, zeber aj písací stroj. A my sa ideme preobléct. Šnekspír! Teho sme si tu minule poradne podali!

Zora Kolínska prichádza na javisko v novom, veľmi zaujímavom kostýme.

Keď už takto hovoríme o ruži poznám ešte jeden príbeh je to príbeh o tom ako postavili Múr Plaču

Už už sa mi videlo že je s múrom všetko v poriadku ľudia vzdychajú Bože to je krása to sa bude plakať ale zrazu keď už každý zväznel ale zrazu keď už každý vyfahuje vreckovku ozvalo sa v miestnom rozhlase

„V záujme dobrého a plynulého plkania našich občanov budú

deti do päť rokov plakať v utorok a piatok mládež do tridsať rokov v pondelok a stredu a všetci ostatní v piatok od pol ôsmej do pol deviatej to je všetko koniec hlásenia“

Miestny rozhlas stíchol a tu

vstala ruža a hovorí „Prosím a čo bude so mnou kedy môžem plakať ja“

a potom vstal kameň a potom zápalková škatulka a potom psi vlci býci vtáci a potom vstala studňa a hovorí

Saire! — venyji Lykova!

IV.B

„Prosím
a čo bude so mnou
kedy môžem
plakať ja“
ale miestny rozhlas iba živa
a krčí plecami
„Je mi ľúto moji drahí
dnes treba myslieť
predovšetkým na človeka“

